

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 230/08-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. S., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 213/2006 z 28. novembra 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. V. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. apríla 2008 doručená sťažnosť JUDr. V. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Obo 213/2006 z 28. novembra 2007.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uviedol, že vstúpil do konania v procesnom postavení žalobcu na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z januára 2007

namiesto pôvodného žalobcu (E., spol. s r. o.) proti S., a. s. (ďalej len „žalovaná“), v ktorej sa domáhal zaplataenia sumy 1 702 000 Sk s prísl. z titulu náhrady škody - ušlého zisku, ktorý mu vznikol tým, že žalovaná (ako právna nástupkyňa P., a. s., K.) jednostranne odstúpila od úverovej zmluvy, na základe ktorej bol žalobcovi poskytnutý krátkodobý úver v sume 7 mil. Sk.

Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozhodol v právnej veci sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 11 Cb/559/2001 z 11. októbra 2006 tak, že jeho žalobu zamietol s odôvodnením, že neboli preukázané základné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu. Proti uvedenému zamietajúcemu rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, na základe ktorého najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Obo 213/2006 z 28. novembra 2007 napadnutý prvostupňový rozsudok potvrdil.

Sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti zhrnul z jeho pohľadu podstatné skutočnosti, ktoré mali vplyv na konanie (nezákonnosť rozhodnutia najvyššieho súdu) a predovšetkým poukázal na to, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky neaplikoval ustanovenie § 3 ods. 2 zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník... na daný prípad v kontexte s ustanoveniami dohodnutej úverovej zmluvy č. ..., ďalej neaplikoval ustanovenie § 265 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník... a ustanovenie § 266 ods. 1 a ods. 4 OBZ.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nepodal výklad príslušného ustanovenia aplikovanej právnej normy § 505 OBZ a § 35 ods. 3 OZ s ohľadom na daný prípad.

Najvyšší súd Slovenskej republiky porušil § 153 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v z. n. p., keďže rozhodol na základe skutočností, ktoré zostali medzi účastníkmi sporné.

Podľa názoru sťažovateľa Najvyšší súd SR porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 os. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd aj tým, že nedodrжал zásadu rovnosti účastníkov konania, keď prihliadal iba na argumenty prednesené žalovanou a s tvrdeniami a dôkazmi predloženými žalobcom sa náležite nevysporiadal“.

Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že „Najvyšší súd Slovenskej republiky porušenie informačnej povinnosti právneho predchodcu sťažovateľa neposudzoval v kontexte

čl. VI bod 3, úverovej zmluvy č. ..., v zmysle ktorého P., a, s. mala najprv vyzvať právneho predchodcu sťažovateľa na vyriešenie sporných otázok prednostne vzájomným rokováním.
(...)

Ďalej súd nesprávne interpretoval ustanovenie čl. IV bod 12, písm. f) úverovej zmluvy č. ..., ktorým sa zmluvné strany odchyľili od ust. § 505 ObchZ, z ktorého jasne vyplýva, že požiadavka veriteľa na doplnenie zabezpečenia jeho pohľadávky bola nevyhnutným predpokladom odstúpenia od zmluvy a žalovaný teda bol povinný právneho predchodcu sťažovateľa požiadať o doplnenie zálohu, ak mienil od zmluvy odstúpiť“.

V závere na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že:

„1. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 5 Obo 213/2006 zo dňa 28. novembra 2007 porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Obo 213/2006 zo dňa 28. novembra 2007 vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

3. Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky pozostávajúce z trov právneho zastúpenia podľa priloženého vyúčtovania do 3 dní od právoplatnosti nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy), v danom prípade Obchodného zákonníka.

Ústavný súd v prípadoch, keď riešil problematiku možného porušenia základného práva na súdnu ochranu konkrétnym rozhodnutím všeobecného súdu, uviedol, že právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad

nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06). Ústavný súd nie je oprávnený posudzovať zákonnosť rozhodnutia, proti ktorému bola sťažnosť podaná. Jeho úlohou je zistenie, či napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľa. Ústavný súd preto nepovažoval za potrebné zaoberať sa nie zákonnou právnou argumentáciou, ktorou bola odôvodňovaná opodstatnenosť sťažnosti, ale iba jej ústavnoprávnymi aspektmi.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd už judikoval (IV. ÚS 252/04), že právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktoré by popreli zmysel a podstatu na spravodlivý proces. Ústavný súd takisto judikoval (I. ÚS 67/06), že z princípu nezávislosti súdov podľa čl. 144 ods. 1 ústavy vyplýva tiež zásada voľného hodnotenia dôkazov. Ak všeobecné súdy rešpektujú uvedené ústavné garancie (teda najmä čl. 46 až 50 ústavy), ústavný súd nie je oprávnený znovu „hodnotiť“ hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi, a to dokonca ani vtedy, keby sa s ich hodnotením sám nestotožňoval.

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, [ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

Ústavný súd ďalej konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou v petite sťažnosti domáha vyslovenia porušenia označeného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 213/2006 z 28. novembra 2007 (v odôvodnení spomína aj čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Podstatou sťažovateľových námietok obsiahnutých v jeho sťažnosti je tvrdenie, že skutkové a právne závery najvyššieho súdu sú nesprávne, neopodstatnené a riadne neodôvodnené, pretože *„neaplikoval relevantné právne normy, konkrétne právne normy i zmluvné dojednania nesprávne interpretoval, zaoberal sa iba tvrdeniami a dôkazmi, ktoré predniesol žalovaný, argumentácie a dôkazy predložené sťažovateľom odignoroval a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Rozsudok, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá tak pôsobí príliš arbitrárne a svojvoľne, čo hraničí s porušením princípu zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae)“*.

V predmetnej veci najvyšší súd ako súd odvolací riešil predovšetkým zásadnú právnu otázku, či žalovaná mohla porušiť povinnosť zo záväzkového vzťahu (úverovej zmluvy), a tým spôsobiť sťažovateľovi škodu (ušlý zisk) podľa § 373 Obchodného zákonníka.

Ústavný súd zdôrazňuje, že jeho primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej

normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci Obchodného zákonníka) je racionálne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov subsumovateľný pod príslušné právne normy.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd v namietanom rozsudku zaujal svoj názor k sťažovateľom nastolenému problému, poukázal na to, akými zákonnými ustanoveniami sa riadil, aké skutkové zistenia a úvahy ho viedli k vyslovenému právnomu názoru. V odôvodnení rozhodnutia objasnil svoje úvahy o tom, za akých podmienok došlo k odstúpeniu od úverovej zmluvy podľa Obchodného zákonníka (aj keď sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom tvrdí, že na jeho prípad sa mali aplikovať aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka).

Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd však nezistil taký výklad a aplikáciu príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedeným článkom ústavy (aj dohovoru).

Závery vyslovené v namietanom rozsudku najvyššieho súdu (aj s prihliadnutím na odôvodnenie rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 Cb/559/2001 z 11. októbra 2006), podľa ktorých „*v spornom prípade žalobca nepreukázal splnenie predpokladov na náhradu škody v zmysle § 373 a nasl. OBZ*“, alebo že neboli „*splnené základné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu a to protiprávny úkon, vznik škody a príčinná súvislosť medzi vznikom škody a protiprávnym konaním*“, považuje ústavný súd za ústavne akceptovateľné. Uvedené závery vyslovené v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 213/2006 z 28. novembra 2007 (aj prvostupňového súdu) preto nesignalizujú existenciu príčinnej súvislosti s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). Navyše z rozhodnutia

najvyššieho súdu vyplýva tiež skutočnosť, že po odstúpení od úverovej zmluvy zo strany žalovanej (zrušení možnosti čerpať kontokorentný úver) „žalobca svojim následným konaním potvrdil odstúpenie od zmluvy, keď pohľadávku z úverovej zmluvy zaplatil...“

Na základe uvedeného preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2008